

ΗΜΕΡΙΔΑ

«Ελληνική Δασοπονία: ένα μεγάλο πλεονέκτημα και για την ελληνική οικονομία»

ΕΘΙΑΓΕ, Δευτέρα 16-5-2011

Η παραγωγή ξύλου στη χώρα μας και η ασκούμενη δασική πολιτική

Δρ. Ιωάννης Κακαράς

Καθηγητής ΤΕΙ, Τμήμα Σχεδιασμού και Τεχνολογίας Ξύλου και Επίπλου, ΤΕΙ Λάρισας.

Γενικά στοιχεία

Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στην παρούσα εισήγηση είναι απόψεις ενεργών στελεχών της δασικής πράξης και των πιστηριούχων. Τα σχόλια και συμπεράσματα είναι του υπογράφοντος.

Το ξύλο είναι ιδανική πρώτη ύλη γιατί είναι προϊόν αειφόρου ανάπτυξης και γιατί από αυτό παράγονται πάνω από 3.000 προϊόντα με μηχανική και χημική κατεργασία. Ως κύριο προϊόν των δασών το ξύλο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την δασοπονία. Δεν νοείται Ξυλοπονία χωρίς Δασοπονία. Η συγκομιδή των δασικών προϊόντων είναι πάνω απ όλα ένας δασοκομικός – διαχειριστικός χειρισμός. Έχοντας μια πείρα πάνω από 30 χρόνια στη Δασική Υπηρεσία και την αξιοποίηση του ξύλου θα αναφερθώ με συντομία στην Ελληνική Δασοπονία γιατί η ασκούμενη δασική πολιτική εδώ και πολλά χρόνια είναι ένα θέμα που μας πονάει όλους, είναι ένα έγκλημα διαρκείας που εξηγεί και τα χάγια της ποσοτικής και ποιοτικής παραγωγής των ελληνικών δασών.

Θα μπορούσαμε με λίγες λέξεις να αποτυπώσουμε την θλιβερή κατάσταση της Ελληνικής Δασοπονίας τα τελευταία σαράντα χρόνια ως εξής:

- Η ασκούμενη δασική πολιτική δεν υπηρετεί το δασικό οικοσύστημα. Η Πολιτεία αντί να επενδύει στην υπόθεση των δασών και να τα προστατεύει, ενδιαφέρεται για το πώς θα τα αξιοποιήσει με στόχο το κέρδος. Η μη σύνταξη και κύρωση των δασικών χαρτών και του κτηματολογίου επί 40 χρόνια τώρα αποδεικνύει την άποψη αυτή.
- Δεν γίνεται διαχείριση και καλλιέργεια των δασών μας, άρα δεν υπάρχει προστασία των δασών μας. Δεν διατίθενται πιστώσεις για τεχνικά έργα, για καταπολέμηση ασθενειών, για δασική έρευνα. Η Δασική Υπηρεσία έχει πλήρως απαξιωθεί.
- Δεν γίνονται αναδασώσεις (η μάλλον τις έχουν αναλάβει εργολαβικά ο ΣΚΑΪ και οι πρόσκοποι). Το 1990 αναδασώθηκαν 4.600 εκτάρια δάσους. Το 2007 αναδασώθηκαν 1.100 εκτάρια. Δεν υπάρχουν δασικά φυτώρια. Κάποτε το κάθε Δασαρχείο είχε το

φυτώριό του. Το Δασαρχείο Καλαμπάκας είχε τρία, εκ των οποίων το ένα ήταν το μοναδικό στον κόσμο για την λευκόδερμο πεύκη (ρόμπολο). Κάποτε γινόντουσαν εκτεταμένες αναδασώσεις, ακόμη και με λεύκη στις όχθες των ποταμών και των ρευμάτων. Εδώ και 30 χρόνια φυτρώνουν περισσότερες βίλλες από έλατα στον Παρνασσό, στην Πάρνηθα, την Πεντέλη. Αυτή είναι η θλιβερή πραγματικότητα.

- Το δάσος δεν προστατεύεται επαρκώς. Μέχρι το 1986 λειτουργούσε η Κρατική Εκμετάλλευση Δασών (ΚΕΔ). Η Δασική Υπηρεσία ήταν οργανωμένη και παρήγαγε σημαντικό έργο. Οι χιλιάδες δασεργάτες που εργάζονταν στις αναδασώσεις, τα δασικά τεχνικά έργα, την δασική οδοποιία, τις υλοτομίες, τη διαχείριση των δασών, στα δασικά φυτώρια, ζούσαν στα χωριά, ήταν ταυτόχρονα και απλήρωτοι δασοπυροσβέστες, φύλακες του δάσους. Σήμερα οι ελάχιστοι δασεργάτες που απέμειναν ζουν στις πόλεις, επισκέπτονται τα χωριά τους ένα μήνα το καλοκαίρι μαζί με τους παραθεριστές, ενεργούν τις υλοτομικές εργασίες χωρίς δυνατότητα επαρκούς επίβλεψης από το Δασαρχείο. Η Πολιτεία πήρε τις πιστώσεις από την δασοπονία και τις διαθέτει για να πληρώνει τους δασοπυροσβέστες και τα πυροσβεστικά αεροπλάνα. Και περιμένουμε από τον άνεργο κάτοικο του χωριού να πάει να σβήσει τη φωτιά μαζί με τον αμειβόμενο δασοπυροσβέστη. Δεν θα καίγονταν τα δάση στην Πελοπόννησο αν το δάσος διαχειρίζονταν και καλλιεργούνταν. Αν υπήρχαν ενεργοί δασεργάτες – άμισθοι φύλακες του δάσους (όπως ήταν κάποτε και οι ρητινοπαραγωγοί), οι οποίοι πέρα από τις δασικές εργασίες θα έμεναν στο χωριό, θα πρόσεχαν το δάσος. Μέχρι την δεκαετία του 1980 που λειτουργούσε το Ταμείο Γεωργίας Κτηνοτροφίας και Δασών, τα έσοδα από την πώληση της ξυλείας επέστρεφαν στο δάσος στα πλαίσια εφαρμογής ενός προγράμματος αυτοδιαχείρισης και αυτοχρηματοδότησης, το οποίο λειτουργούσε αποδοτικά, σε όφελος του δασικού οικοσυστήματος. Με την αλλαγή δασικής πολιτικής που συμπίπτει και με την εφαρμογή του Π.Δ. 126/86, ο κάθε Υπουργός διέθετε μέσω των Περιφερειάρχων τα έσοδα του ταμείου αυτού για ψηφοθηρικούς λόγους. Καταργήθηκε η χάραξη δασικής πολιτικής κεντρικά από το αρμόδιο Υπουργείο. Ήταν και εξακολουθεί να είναι ένα τεράστιο έγκλημα διαρκείας που πρέπει να σταματήσει. Ας μη ξεχνάμε ότι η Δασοπονία που ασκείται στο πάνω από το 50% της ελληνικής επικράτειας χρηματοδοτείτο παλαιότερα με περίπου το 1% του ΑΕΠ και αυτή η μικρή χρηματοδότηση έδινε ζωή και οικονομική δραστηριότητα στην ορεινή και ημιορεινή Ελλάδα. Σήμερα το ποσοστό αυτό είναι ισχνό της τάξεως του 0,35% του ΑΕΠ.

Υφιστάμενη κατάσταση στη συγκομιδή των δασικών προϊόντων

Στον τομέα της συγκομιδής των δασικών προϊόντων, η κατάσταση είναι ανάλογη με αυτή που περιγράφηκε παραπάνω. Σύμφωνα με στοιχεία του ΥΠΕΚΑ το 2008 υλοτομήθηκαν 1.261.050 m³ ξυλείας (τεχνητής, βιομηχανικής και καυσοξύλων). Η ποσότητα αυτή ήταν παλαιότερα σημαντικά υψηλότερη. Το 1990 υλοτομήθηκε διπλάσια ποσότητα (2.400.000 m³).

Η ποιότητα των προϊόντων συγκομιδής είναι χαμηλή. Η υφιστάμενη κατάσταση συνοψίζεται στα εξής σημεία:

- Οι προδιαγραφές των διαχειριστικών μελετών και οι Πίνακες υλοτομίας δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της σύγχρονης δασοπονίας και ξυλοπονίας. Πρέπει κατά την άποψη των δασολόγων της πράξης να αλλάξουν και να προσαρμοσθούν στα δεδομένα αυτά. Οι προσημάνσεις ελλείπει ειδικού προσωπικού γίνονται κατά τρόπο απαράδεκτο, ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις που γίνονται από δασοφύλακες και σε κάποιες περιπτώσεις δεν γίνονται. Τι να πρωτοκάνει ένας δασολόγος όταν είναι υπεύθυνος σε δασικό σύμπλεγμα για λήμμα 30 και 50.000 m³? Το Δασαρχείο Βυτίνας έχει μία Δασολόγο, όταν κάποτε είχε 12. Τι τις θέλουμε άραγε τις 5 Δασολογικές Σχολές σε επίπεδο Πανεπιστημίου και ΤΕΙ; Η μία ήδη καταργήθηκε στην Καρδίτσα, την ώρα που γράφονταν η παρούσα.

εισήγηση, ως αποτέλεσμα της απαξίωσης της Δασικής Υπηρεσίας και της συρρίκνωσης της ασκούμενης δασοπονίας.

- Η συγκομιδή των δασικών προϊόντων (ρίψη δένδρων, αποκλάδωση, τεμαχισμός, αποφλοιώση, μετατόπιση κορμών και μεταφορά καυσόξυλων) είναι ως γνωστόν από τις πλέον δύσκολες και επικίνδυνες εργασίες. Οι δασεργάτες πρέπει να είναι εκπαιδευμένοι. Τα δάση μας είναι σε μεγάλες κλίσεις, απαιτείται εξειδίκευση και τήρηση των κανόνων συγκομιδής από τους υλοτόμους και μετατοπιστές. Η συγκομιδή είναι ταυτόχρονα και ένας δασοκομικός χειρισμός που γίνεται για την εξυγίανση του δάσους. Δυστυχώς κατά τη συγκομιδή δεν τηρούνται οι προβλεπόμενοι κανόνες με αποτέλεσμα να μην ικανοποιούνται οι δύο πρωταρχικοί στόχοι της συγκομιδής, δηλ. η εξυγίανση του δασικού οικοσυστήματος και η πληρέστερη αξιοποίηση του ξύλου, δηλ. η απόληψη της καλύτερης δυνατής ποιότητας των κορμών που θα μπορούσαν να προκύψουν από τα υπάρχοντα δένδρα. Πιο συγκεκριμένα: Οι δασεργάτες είναι ανεκπαιδευτοι. Ο καθένας μπορεί να γίνει και γίνεται δασεργάτης, υλοτόμος, μετατοπιστής χωρίς πτυχίο, χωρίς εκπαίδευση, χωρίς επιμόρφωση. Τα ατυχήματα είναι πολλά και δεν καταγράφονται. Χρησιμοποιούνται περισσότερο από ότι πρέπει μηχανήματα, ενώ δεν υπάρχουν επαρκείς τρακτερόδρομοι. Η χρήση των ζώων σύρσης (που είναι και η καλύτερη για το ελληνικό δάσος μέθοδος μετατόπισης των κορμών) συνεχώς μειώνεται, ενώ δεν χρησιμοποιούνται πλέον ζώα φόρτου για τα καυσόξυλα. Τεράστια ποσότητα βιομάζας παραμένει στο δάσος και δεν συγκομίζεται γιατί δεν συμφέρει τους δασεργάτες. Θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον να υπολογισθεί η ποσότητα αυτή που εγκαταλείπεται στο δάσος και αποτελεί και αναφλέξιμο υλικό, που εγκυμονεί κινδύνους πυρκαγιάς. Σε κάθε περίπτωση είναι πάνω από το 50 % της συνολικής βιομάζας που υλοτομείται. Δεν παράγονται στύλοι και πελεκητή ξυλεία «τράβα και λατάκια» για δομικές κατασκευές. Δεν παράγεται σχίζα οξιάς. Την περίοδο 1980 είχα καταγράψει ο ίδιος στην περιοχή Τρικάλων 30 οικογενειακές επιχειρήσεις παραγωγής πριστής ξυλείας για έπιπλα, που χρησιμοποιούσαν τη σχίζα οξιάς της περιοχής. Την ίδια ώρα η Κυβέρνηση μας προτρέπει να επενδύσουμε στην πράσινη ανάπτυξη, στην αξιοποίηση της βιομάζας και των υπολειμμάτων κατεργασίας για παραγωγή ενέργειας, όπως pellets, ξυλοκάρβουνα, μπριγκέτες, ξυλαέριο. Η έρευνα στον τομέα της συγκομιδής είναι μηδενική από την δεκαετία του 90 που έφυγαν με σύνταξη αξιόλογοι ερευνητές όπως ο κ. Κατενίδης. Η εφαρμογή του Π.Δ. 126/86 έφερε πολλά δεινά στην δασοπονία. Συνέβαλλε στην κατάργηση του συστήματος αυτοδιαχείρισης και αυτοχρηματοδότησης της δασοπονίας και ξυλοπονίας. Μετέτρεψε τους δασεργάτες σε εμπόρους που αναλαμβάνουν μετά από καταβολή τιμήματος, την εκτέλεση των εργασιών συγκομιδής του δάσους, με επίβλεψη του Δασαρχείου. Επόμενο είναι να ενδιαφέρονται για τον τρόπο με τον οποίο θα αυξάνουν το κέρδος τους σε βάρος του δάσους. Έτσι δεν τηρούν τους κανόνες συγκομιδής, προκαλούν φθορές και πληγώνουν τα ζώντα δένδρα κατά τη ρίψη και την μετατόπιση των κορμών. Διαμορφώνουν τα κορμοτεμάχια συμπεριλαμβάνοντας και τη βάση του δένδρου (κολάτσια, μπόσι) που περιέχει ξύλο με ανώμαλη δομή. Κατατάσσουν ως τεχνητό ξύλο κορμοτεμάχια με έντονη ροζοβρίθεια, με στρεψοϊνία, με κωνικομορφία, με σφάλματα στρεβλώσεων, προσβολών από μύκητες. Δεν συγκομίζουν το καυσόξυλο γιατί δεν τους συμφέρει, παρά το ότι το επιβάλλει η σύμβαση που υπέγραψαν και παρά την αυστηρή απαίτηση από τα Δασαρχεία. Παρεμβάσεις πολιτικών προσώπων και Περιφερειάρχων, που τώρα πια ασκούν τη δασική πολιτική, απειλές για τιμωρία των δασολόγων που προσπαθούν να εφαρμόσουν το Νόμο, μεταθέσεις, αναξιοκρατική επιλογή προϊσταμένων δασαρχείων και διευθυντών, συνιστούν το μίγμα δασικής πολιτικής που έφερε τη διάλυση. Οι δασικοί συνεταιρισμοί προτιμούν να πληρώσουν μικρό πρόστιμο. Οι μέθοδοι συγκομιδής δημιουργούν κίνδυνο πυρκαγιάς ενώ χάνεται βιομάζα. Τα Πριστήρια που αγοράζουν τη στρόγγυλη ξυλεία ελάτης, πεύκης, και οξιάς γιατί πρέπει να επιβαρύνονται με μια ακόμη ζημιά; Με το προϋπάρχον σύστημα της Κρατικής Εκμετάλλευσης Δασών όλα αυτά δεν συνέβαιναν. Οι υποστηρικτές της αλλαγής του συστήματος υποστήριζαν με πάθος την κατάργηση της ΚΕΔ για να αναζωογονηθεί η ύπαιθρος, να τονωθεί το συνεταιριστικό κίνημα (έγραφε ο κ.

Τσιφόρος, Δ/ντής Κτηματολογίου Α.Ε. και σημερινός Δ/ντής στην ΠΑΣΕΓΕΣ, το 1985: *«Στην Κρατική εκμετάλλευση των δασών με αυτεπιστασία κυριαρχεί αυταρχική και αντισυνεταιριστική νοοτροπία που δρά διαβρωτικά για το συνεταιριστικό κίνημα. Η με αυτεπιστασία εκμετάλλευση δεν μπόρεσε να συντονίσει τις διάφορες φάσεις συνεκμετάλλευσης. Δεν μπόρεσε να συντονίσει την δασοπονία με την ξυλοπονία – ξυλοβιομηχανία. Η επιλογή αυτή είναι συνακόλουθη με τη γενικότερη φιλοσοφία των δασικών υπηρεσιών της αυτοαπομόνωσης και της αυταρχικότητας».*

- Στα πλαίσια της πολιτικής στήριξης των δασικών συνεταιρισμών επενδύθηκαν δεκάδες δισεκατομμύρια δραχμές τις δεκαετίες του 1980 και '90 για να ιδρυθούν συνεταιριστικές μονάδες ξύλου σε Καρπενήσι, σε Καλαμπάκα, σε Γιάννενα, σε Χαλκιδική. Τα χρήματα κατασπαταλήθηκαν με τους γνωστούς τρόπους της περιόδου αυτής, οι μονάδες υπολειτούργησαν ενώ κάποιες δεν λειτούργησαν καν, και τελικά έκλεισαν ερημώνοντας την ύπαιθρο. Όλα έγιναν θυσία στον βωμό της ιδιοτέλειας. Οι υπεύθυνοι, όσοι παραπέμφθηκαν, απηλλάγησαν πανηγυρικά, όπως και οι υπεύθυνοι για το άλλο έγκλημα του εθνικού κτηματολογίου, το οποίο από το μεγαλύτερο από τα μεγάλα έργα (όπως έλεγε ο κ. Λαλιώτης), κατάντησε το μεγαλύτερο από τα μεγάλα σκάνδαλα. Όλα κρίνονται από το αποτέλεσμα. Απειροί και άσχετοι σύμβουλοι συμβούλευαν με μεθόδευση και ιδιοτέλεια την τότε πολιτική ηγεσία να αλλάξει δασική πολιτική και να εφαρμόσει τη νέα δασική πολιτική που υποβάθμιζε τα δασικά οικοσυστήματα, απαξίωσε τη Δασική Υπηρεσία, υποβάθμιζε τους δασικούς συν/σμούς σε εμπορικά καταστήματα, εξαφάνισε τις συνεταιριστικές βιομηχανίες ξύλου, ερήμωσε την ημιορεινή και ορεινή Ελλάδα.
- Σαν να μη φθάνουν όλα αυτά, ως συνέπεια της ελεύθερης εισαγωγής προϊόντων, εισάγονται στην Ελλάδα προϊόντα ξυλείας σε τιμές πολύ μικρότερες του ελληνικού κόστους παραγωγής. Παράλληλα η πολύ μικρή ζήτηση των προϊόντων ξύλου, λόγω της κρίσης στην οικοδομή, στην αγορά επίπλου και ξυλοκατασκευών, έχει φέρει τις τιμές της στρόγγυλης ξυλείας οξιάς στα 35 με 40 E/m³, όταν ο πίνακας διατίμησης του Υπουργείου είναι 65 E/m³. Η τιμή της στρόγγυλης ξυλείας ελάτης ήταν πριν 2-3 χρόνια 90 E/m³ και σήμερα έφθασε τα 58 E/m³. Για λήμμα οξιάς 7.000 m³ στο Δασαρχείο Καλαμπάκας δεν υπάρχει κανένα ενδιαφέρον από την αγορά.
- Η δεινή κατάσταση στην αγορά αναγκάζει τα ελληνικά Πριστήρια να κλείνουν. ΜικροΜεσαίες επιχειρήσεις στην επαρχία, που απασχολούσαν η κάθε μια 10 με 15 άτομα, κλείνουν η μία μετά την άλλη ή υπολειτουργούν. Η καθημερινή επαφή που έχουμε στο Τμήμα Σχεδιασμού και Τεχνολογίας Ξύλου και Επίπλου με τις μονάδες ξύλου και επίπλου μας κάνουν κοινωνούς μιας τραγωδίας που βιώνει ο κλάδος των Μ.Μ. επιχειρήσεων του ξύλου και επίπλου, δηλ. των μονάδων που στηρίζουν την ελληνική οικονομία και ζωντανεύουν την επαρχία. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πρέπει να στηριχθούν οι μονάδες αυτές και να επαναλειτουργήσουν.

Τι πρέπει να γίνει;

Η φύση δουλεύει με τους δικούς της ρυθμούς και νόμους. Ο αγώνας του ανθρώπου να αυξήσει την πρόσοδο από τα δασικά οικοσυστήματα για να αυξήσει το κέδρος του, καταλήγει στην υποβάθμιση και βαθμιαία στην εξαφάνιση των δασών. Είμαστε όλοι μάρτυρες της αλόγιστης εκμετάλλευσης και καταστροφικής μανίας των πολυεθνικών εταιρειών στα παρθένα τροπικά δάση, αλλά και της προσβολής των δασών μας από τους αέριους ρυπαντές, την ραδιενέργεια, τους κάθε είδους ρύπους που προκαλεί ο άνθρωπος εν ονόματι της δήθεν ανάπτυξης. Η υποβάθμιση και εξαφάνιση των δασών επηρεάζει αρνητικά το κλίμα στον πλανήτη και τελικά την ίδια τη ζωή.

Πριν πάω στα μέτρα που πρέπει να ληφθούν θα αναφερθώ με λίγα λόγια στην ποιότητα του ξύλου των ελληνικών δασών σε σύγκριση προς την εισαγόμενη ξυλεία. Σε ότι αφορά την

παραγόμενη πριστή ξυλεία ελάτης, η καλή ποιότητα της Κεφαλληνιακής ελάτης είναι πολύ καλύτερη από την εισαγόμενη καλή ποιότητα της ερυθρελάτης, που έχει κατακλείσει την ελληνική αγορά, ειδικά στη μορφή της πελεκητής ξυλείας (τράβα και λατάκια). Σε ότι αφορά την μηχανική αντοχή και τη φυσική διάρκεια, η ελληνική ελάτη περιοχής Καλαμπάκας, Περτουλίου, είναι πολύ ανώτερη. Είναι όμως γεγονός ότι η αναλογία της καλής ποιότητας προς την μέτρια είναι μικρή. Το ίδιο συμβαίνει και με την Μαύρη πεύκη περιοχής Γρεβενών, Ταΰγετου, Πάρωνα, Δράμας, Ηλείου. Ας μη υποτιμούμε λοιπόν την ελληνική ξυλεία. Από τα άλλα είδη το κυπαρίσσι που αποτελούσε από τους αρχαίους χρόνους μέχρι τις δεκαετίες του 1960 βασικό είδος και το πλέον κατάλληλο για στέγες και κατασκευές υπαίθρου και για την ξυλοναυπηγική, σήμερα δυστυχώς και εσφαλμένα φύτεται μόνο στα κοιμητήρια. Η στέγη του Παρθενώνα καθώς και πολλών άλλων αρχαίων Ναών ήταν από κυπαρίσσι. Γιατί η Δασική υπηρεσία δεν έκανε και δεν κάνει αναδασώσεις με κυπαρίσσι για παραγωγή ξύλου;

Είναι πολλά αυτά που πρέπει να γίνουν στον τομέα της συγκομιδής και της ασκούμενης δασικής πολιτικής, με στόχο την ποιοτική και ποσοτική αύξηση των δασικών προϊόντων:

(1). Αύξηση του λήμματος σε μορφή στρόγγυλης ξυλείας, από τα υπάρχοντα δάση δεν μπορεί να υπάρξει. Τονίσαμε παραπάνω ότι οι Δασικοί Συν/σμοί συγκομίζουν μόνο τους κορμούς των δένδρων από τους οποίους έχουν κέρδος και όλο το υπόλοιπο τμήμα των δένδρων, δηλ. τα κλαδιά, οι κορυφές και τα τμήματα των κορμών που δεν είναι κατάλληλα για πρίση (τραυματισμένο ξύλο, έντονα ραγαδωμένο, τμήματα με σήψη, με μεγάλη στρεβλότητα, με άλλα σφάλματα δομής), το εγκαταλείπουν στο δάσος, όπου αποτελεί μεγάλο κίνδυνο για φωτιά μέχρις ότου σαπίσει. Κατά τη διάρκεια της σήψης παράγεται και CO₂. Η ποσότητα της ξυλείας που εγκαταλείπεται είναι πάνω από το 50% του συνολικού λήμματος που προβλέπουν οι μελέτες. Το ξύλο αυτό αποτελεί άριστη πρώτη ύλη για δεκάδες προϊόντα, όπως ξυλοπλάκες, χαρτί και άλλα προϊόντα κυτταρίνης, προϊόντα πυρόλυσης, καυσόξυλα κ.α. Από τη διαμόρφωση του ξύλου αυτού προκύπτει και κατηγορία της σχίζας οξιάς για παραγωγή πριστής. Με σωστή συγκομιδή μπορεί επίσης να προκύπτει και κατηγορία στύλων και πελεκητής ξυλείας από πεύκο, έλατο για δομικές εφαρμογές. Όλα αυτά τα προϊόντα παράγονταν μέχρι την δεκαετία του 1980, όταν λειτουργούσε η ΚΕΔ.

Περαιτέρω ποσοτική αύξηση του λήμματος μπορεί να έλθει μόνο με την δημιουργία νέων δασών μέσα από εκτεταμένες αναδασώσεις αλλά και με καλλιέργεια και αναβάθμιση των υπαρχόντων δασών. Αναδασώσεις με λεύκη δίνουν λήμμα στα 15 χρόνια. Εφαρμόστηκαν τις δεκαετίες 1960 και 70 σε δημόσιες και ιδιωτικές εκτάσεις με πολύ καλά αποτελέσματα, αλλά σε βάρος των ιδιωτών που ακολούθησαν το πρόγραμμα και όταν ήλθε η ώρα της συγκομιδής, η πολιτεία δεν προστάτευσε τις τιμές της πρώτης ύλης, με αποτέλεσμα να έχουν οι πτωχοί αγρότες επενδυτές μηδενική πρόσοδο. Αναδασώσεις με κυπαρίσσι, που όπως τονίστηκε παραπάνω είναι το καλύτερο ξύλο για δομικές εφαρμογές, δεν γίνονται. Καιρός είναι να ξεκινήσει η Πολιτεία ένα πρόγραμμα αναδασώσεων μεταξύ των άλλων ειδών και με λεύκη και κυπαρίσσι με μικρή έστω αλλά συνεχή χρηματοδότηση, τόσο από τα έσοδα της εκμετάλλευσης των δασών μας, όσο και με την καθιέρωση χρηματοδότησης από δημόσιες επενδύσεις σε ποσοστό 0,5% του προϋπολογισμού. Καλό είναι να παραδώσουμε στις επόμενες γενιές όχι μόνο χρέη και ανεργία, αλλά και δάση. Αυτό βέβαια απαιτεί επενδύσεις στη δασοπονία, στην οποία το δασικό επιτόκιο είναι πολύ χαμηλό, με τα κριτήρια οικονομικής ανάλυσης της ελεύθερης αγοράς. Δεν είναι δυνατό οι επενδύσεις στη Δασοπονία χρόνο με το χρόνο να φθίνουν.

(2). Ποιοτική βελτίωση του ξύλου που συγκομίζεται μπορεί να γίνει με την εφαρμογή ποιοτικών κριτηρίων ταξινόμησης των προϊόντων συγκομιδής, κυρίως στη στρόγγυλη ξυλεία που προορίζεται για πρίση. Τέτοια ταξινόμηση δεν υπάρχει γιατί δεν τηρούνται οι κανόνες της συγκομιδής και γιατί δεν μπορεί το Δασαρχείο να ελέγξει τους Συνεταιρισμούς. Η διογκωμένη βάση του κάθε δένδρου που υλοτομείται πρέπει να αποτελεί χωριστό κορμοτεμάχιο μικρού μήκους (μπόσι) ή να παραμένει στο πρέμνο. Η ζημιά μεταφέρεται στο Πριστήριο, όπου οι κορμοί αυτοί απορρίπτονται, ή έχουν μεγάλη φθορά και αμβλύνουν τα κοπτικά εργαλεία. Απαιτείται συνεργασία Δασαρχείου,

Συνεταιρισμών και Πριστηριούχων, ώστε να προκύπτει το καλύτερο αποτέλεσμα.

(3). Αποδείχθηκε περίτρανα ότι η κατάργηση της ΚΕΔ και η ταυτόχρονη παραχώρηση της εκμετάλλευσης των δασών στους Δασικούς Συνεταιρισμούς ήταν μέγα σφάλμα, γιατί λειτούργησε σε βάρος του δασικού οικοσυστήματος, αλλά και σε βάρος των ίδιων των Συνεταιρισμών. Η κατάσταση αυτή πρέπει να αλλάξει και να επανέλθουμε στο πετυχημένο σύστημα της ΚΕΔ με το οποίο διασφαλίζεται η αυτοδιαχείριση και αυτοχρηματοδότηση της δασοπονίας. Αυτό ταυτόχρονα θα δώσει ζωή στην εγκαταλελειμμένη ορεινή Ελλάδα.

(4). Πρέπει να γίνει επανάδρωση της Δασικής Υπηρεσίας με στελέχωση, οργάνωση και αλλαγή νοοτροπίας. Η Δασική Υπηρεσία απέδειξε στην πράξη επί δεκαετίες ότι μπορεί να παράξει σοβαρό έργο και να συμβάλλει στην ανάπτυξη των δασών και του τόπου. Η απαξίωσή της ήταν συνειδητή επιλογή των κρατούντων με στόχο την διαφαινόμενη ανάθεση εκμετάλλευσης των δασών στον ιδιωτικό τομέα.

(5). Πρέπει να ξεκινήσει η πιστοποίηση της δομικής ξυλείας ελληνικής προέλευσης όπως επιβάλλει άλλωστε ο Ευρωκώδικας 5. Το Τμήμα Σχεδιασμού και Τεχνολογίας Ξύλου και Επίπλου του ΤΕΙ Λάρισας, έχει ξεκινήσει πρωτοβουλία προς την κατεύθυνση αυτή. Η Κρατική Βιομηχανία Ξύλου του Δασαρχείου Καλαμπάκας, θα μπορούσε μετά από μικρής έκτασης εκσυγχρονισμό να συμβάλει στην κατεύθυνση αυτή και να συνεχίσει να λειτουργεί, παράγοντας ακόμη σήμερα καινοτόμα προϊόντα ξυλοκατασκευών και ξύλινων κατοικιών με μεγάλη ζήτηση. Η εν λόγω βιομηχανία καλύπτει βασικές ανάγκες του δημόσιου τομέα, ενώ τα ξύλινα σπίτια που παράγει χρησιμοποιήθηκαν σε δεκάδες σεισμούς στο παρελθόν. Λειτουργεί από τον μεσοπόλεμο και πρέπει να διατηρηθεί με διάθεση ελάχιστης πίστωσης για ανανέωση του παλαιωμένου εξοπλισμού της και με διορισμό εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού από τους δεκάδες ανέργους τεχνολόγους ξύλου. Πρέπει επίσης να συνεχίσει τη λειτουργία της και να αναβαθμισθεί σε Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο η μοναδική στην Ελλάδα Σχολή Ξυλογλυπτικής της Καλαμπάκας, η οποία ήταν έργο της Δασικής Υπηρεσίας για να αποκαθιστά τα παιδιά των δασεργατών! Είμαστε στη διάθεση του Υπουργείου για τεχνική στήριξη.

(6). Προτείνεται από ορισμένους Δασολόγους η προσωρινή παύση της υλοτομίας εκεί όπου, λόγω οικονομικής κρίσης, δεν υπάρχει ζήτηση των δασικών προϊόντων. Μια τέτοια απόφαση πρέπει να διασφαλίζει πλήρως τα συμφέροντα τόσο των δασεργατών, όσο και των Πριστηρίων που λειτουργούν με πρώτη ύλη από τα δάση μας.

(7). Ο εκσυγχρονισμός και η οργάνωση των Δασικών Συν/σμών ώστε να αποτελούνται από πραγματικά μέλη επαγγελματιών δασεργατών είναι μια δύσκολη αλλά αναγκαία υπόθεση. Το ίδιο απαραίτητη είναι και η εκπαίδευση και εξειδίκευση των δασεργατών στις εργασίες συγκομιδής, καθώς και η οικονομική ενίσχυση για αγορά ζώων, μηχανημάτων, εργαλείων και μέσων που χρειάζονται στη συγκομιδή.

(8). Ακούγεται ότι υπάρχουν σκέψεις για απ ευθείας παραχώρηση των δασών για εκμετάλλευση σε μεγάλες ιδιωτικές Βιομηχανίες ξύλου, με την επίβλεψη της Δασικής Υπηρεσίας. Κάτι τέτοιο έγινε με την παραχώρηση της εκμετάλλευσης στους συνεταιρισμούς και είδαμε τα θλιβερά αποτελέσματα. Ας μη ξεχνάμε ότι η Δασική Υπηρεσία λειτούργησε αποδοτικά το σύστημα της ΚΕΔ, υπηρέτησε και προστάτεψε τα δάση και τις δασικές εκτάσεις με αποτελεσματικό τρόπο, γι αυτό και σήμερα διατηρούν το δημόσιο χαρακτήρα τους τεράστιες δασικές εκτάσεις και δάση, παρά τον ανηλεή πόλεμο και την απαξίωση στην οποία την οδήγησαν οι κρατούντες τα τελευταία 30 χρόνια. Μια τέτοια ενέργεια κρίνεται ύποπτη και επικίνδυνη. Η διαχείριση και εκμετάλλευση των δασών πρέπει να παραμείνει στην πολιτεία γιατί μόνο έτσι διασφαλίζεται η αειφορία. Πρέπει να σταματήσουν οι υστερόβουλες προτάσεις για σύμπραξη του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα στην διαχείριση και εκμετάλλευση των δασών, αν θέλουμε το ελληνικό δάσος να το βρούν και οι επόμενες γενιές. Ποιος ιδιώτης θα επενδύσει στο δάσος αν δεν έχει κέρδος;

(9). Πέραν της ξυλείας υπάρχουν και άλλα προϊόντα που αποτελούν δασική πρόσοδο, όπως η ρητίνη, το φυλλόχωμα, οι πλοκόραβδοι, η ρίζα ερείκης για παραγωγή καπνοσυρίγγων (τσιμπουκιών), η ρίζα της ελιάς, της καρδιάς, της λεύκης, η αξιοποίηση σπάνιων ειδών ξύλου δένδρων και θάμνων της Μεσογείου, όπως το χρυσόξυλο, το πυξάρι κ.α. τα οποία κάποτε παράγονταν ενώ σήμερα η

δραστηριότητα συρρικνώθηκε ή έπαψε να υπάρχει. Σε κάθε περίπτωση αποτελούν παρακαταθήκη για αξιοποίηση.

(10). Η στενά οικονομίστικη - λογιστική αντίληψη των κυβερνόντων σχετικά με τις επενδύσεις στα δασικά οικοσυστήματα πρέπει να αναθεωρηθεί άρδην. Στο κάτω – κάτω το 50% των εκτάσεων της ελληνικής επικράτειας δικαιούται πολύ παραπάνω από το ισχύον 0,36% του κρατικού προϋπολογισμού που επενδύεται στα δάση. Το ποσοστό αυτό ήταν 1%.

(11). Τέλος το Υπουργείο πρέπει να προσαρμόζει κάθε φορά τον πίνακα διατίμησης των δασικών προϊόντων ανάλογα με τα δεδομένα της αγοράς.

Τελειώνοντας θα τονίσω ότι η Ελληνική Δασοπονία μπορεί να αποτελέσει μακροπρόθεσμα ένα μεγάλο πλεονέκτημα και για την ελληνική οικονομία αν γίνονται επενδύσεις σ' αυτήν και αν αυτή ασκείται με τις αρχές της αειφορίας και όχι με την εφαρμογή μιας πολιτικής αποχαρκτηρισμού και αξιοποίησης των δασικών εκτάσεων ως οικόπεδα, ή με στόχους ζεπουλήματος και αξιοποίησης των δασικών εκτάσεων από τους ιδιώτες λόγω κρίσης. Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις είναι η μόνη περιουσία που ανήκει στο σύνολο, πρέπει να παραμείνει στο δημόσιο και πρέπει να διαχειρίζεται από το δημόσιο τομέα.

Πηγές

- Συλλογή στοιχείων με ερωτηματολόγιο από Δασολόγους της Δασικής πράξης και από ιδιοκτήτες Πριστηρίων.
- Τσιφόρος Ι. 1985. Δασοπονία και δασικοί συνεταιρισμοί στην Ελλάδα. Γεωτεχνικά θέματα, 1985.
- Υπουργείο Γεωργίας Ι.Δ.Ε. Θεσ/νίκης. 1985. Μελέτη Στρατηγικής για την ανάπτυξη της Ελληνικής Δασοπονίας και Ξυλοπονίας. 1985.
- Σπαθής Δ. και Κουτσονάσιος Χ. 1989. Βελτίωση και προοπτικές της συγκομιδής ξύλου στην Ελλάδα. Παν/νιο Δασολογικό Συνέδριο, Αθήνα 1989.
- Απολογισμός δραστηριοτήτων των Δασικών Υπηρεσιών έτους 2007.
- www.ypeka.gr